

H.B. 183

HÍRADÓ

KÖNYVTÁRI

XLI. ÉVF. I-II. SZÁM 1997. JAN.-FEBR.

*A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
dolgozóinak tájékoztatója*

HOGYAN TOVÁBB, MERRE TOVÁBB...?

Minden „könyvtári év” utolsó, ill. első hónapjai a számvetés és - ahhoz kapcsolódva - az új feladatok meghatározásának időszakát jelentik; jelentésekben és különböző szintű beszámolókból fogalmazódnak meg az évközi teljesítmények (kiegészülve a statisztikák adataival), majd írásban rögzülnek az új év (el)várható feladatai is. A munka tehát elkezdődik (pontosabban: újraindul az azt végzők számára) - a kereteit lényegileg meghatározó költségvetés nélkül. Hogy mennyire reálisak a finanszírozást kényyszerűen mellőző munkatervek, arról esetleg vitatkozni is lehet; tudni kell azonban, hogy éves terveink könnyen átcsúszhatnak egy kívánatos képet megfogalmazó, nagyobb időszakra előrelátást szorgalmazó hosszútávú terv műfajába: szándékunk ellenére és az oly szükséges taktikai megfogalmazások helyett. Mindenképpen létrejön ez a „csúsztatás” akkor, ha kifejezetten a költségvetés tételeire (egy-egy rovataira, de leginkább a kiadások csökkentésére) vonatkozóan akarunk „tervezni”. A feladat első ránézésre logikusnak, mi több, kívánatosnak tűnik... és csak végrehajtás során (a rovatok lehetséges módosításának számbavételével nyilvánul meg képtelensége.

A FSZEK hat régiójának vezetője feladatul kapta, hogy írásban tegyen javaslatot az 1997-es költségvetés felhasználását meghatározó elsődleges szempontokra - különös tekintettel a könyvtár jövőjére, ill. a Kjt. új besorolásaiból adódó követelményekre. A javaslatok elkészültek; a feladat lehetséges értelmezhetőségének megfelelően különbözőek, ugyanakkor egységesek a könyvtár jövőjét meghatározó - különböző - szempontok felvetésében. Ezek a szempontok árnyalják „A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ma és holnap” címen közzétett összefoglalást (ld. a Híradó 1996. decemberi számát), ezért vállalkozunk - a szerzők egyetértésével - közvetítésükre. A közlésnek különös aktualitása is van. Januárban olvashattuk A könyvtári ellátásról szóló törvénytervezet koncepcióját (= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 1997. január. 3-23. p.), amely - az MKM Miniszteri értekezlete által elfogadva - alapdokumentum a könyvtárak jövőjét illetően. Találkozási pontokat kerestünk és találtunk a koncepció és a hat javaslat kitételeiben, így szinte kínálta magát egy formabontó közzététel: a törvénytervezet (általunk) kiemelt elvi előírásainak feleltettük meg a kerületi igazgatók jövőjéről szóló gondolatait. Az eredmény egy új dokumentum, amely - reményeink szerint - nemcsak az új törvényi szabályozás legfontosabb területeit ismerteti, de felvázolja a lehetséges „elmozdulásokat” is az új törvénynek megfelelően.

A kerületi igazgatók egyes gondolatait a törvénytervezet koncepciójának szerkezeete szerint ismertetjük. A közlések után nem közöljük a szerzőt (ha valaki ilyen információkat igényel, a főigazgatói irattár a rendelkezésére áll). A törvénytervezetből kiemelt szöveget dőlt betűvel jelezzük és követjük az idézés szabályait; a kerületi igazgatók szövegrészét értelemszerűen kiegészítettük és kijelentő mondatokká alakítottuk. (A szerkesztőség.)

Bevezetés

Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének egyik alappfeltétele egy olyan intézményrendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetőek.

Mindig is a könyvtár volt az az intézménytípus, amelyben dokumentumokat és információkat gyűjtöttek, feltártak, rendszereztek és szolgáltatottak... A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése tehát az állampolgár és a társadalom egésze szempontjából is szükséges, ezért a könyvtári és információs szolgáltatások kiemelt állami fenntartása stratégiai jelentőségű...

A könyvtári és könyvtári információs rendszer a nemzeti információs rendszer része, ... A könyvtári hálózatra alapozva ki kell építeni az ország minden települését magába foglaló egységes informatikai rendszert, amely ... a gazdasági és társadalmi felzárkóztatás elengedhetetlen eszköze.

A lakosság legszélesebb olvasói igényeinek kielégítése mellett a könyvtári ellátásról szóló törvény koncepciója alapján a városi könyvtári hálózat képezi az információs rendszer gerincét. Ami esetünkben azt jelentené, hogy a fővárosi közkönyvtárakban szerveződik a főváros információs rendszere. Kellő pénzügyi garanciával ezt a feladatot komolyan lehet venni, hiszen különösebb támogatás nélkül is ebben az irányban indultunk el a XXI. sz. felé. Úgy gondolom, lépéskényszerben vagyunk, s ez jó!

A szabályozás indoklása

... Magyarországon... olyan nagyjelentőségű társadalmi, politikai és gazdasági változások történtek, amelyek megkövetelik ... a könyvtári ellátás (amely magában foglalja a teljes könyvtári információs ellátást is) újragondolását. A hatályos szabályozást erőteljesen meghaladták mind a társadalmi, mind a szakmai változások.

... az érvényben lévő rendelkezések gátolják a könyvtárak korszerű munkáját.

A nemzetközi fejlődés igen gyors üteme a hazai könyvtáros közösséget is az új eredmények és a feladatok számbavételére készítetik. A jövőre nézve terveink, költségvetésünk készítésénél ezeket (az új) szempontokat mi sem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Az újraszabályozásnak ... azt kell rögzítenie, ... hogy az állami, az önkormányzati szervek, a gazdasági és az egyéb szervezetek által fenntartott könyvtárak milyen feltételek és szabályok szerint végezzék nyilvános könyvtári tevékenységüket.

... meghatározza a készülő törvényt az Államháztartásról szóló - ... törvény ... A könyvtárak és a könyvtári rendszer finanszírozásának az ott megfogalmazott elveket és szabályozást kell követnie.

A könyvtárfenntartás ellehetetlenülésének megakadályozása, mint feladat, túlmutat a FSZEK határain (tevékenységi körén). A minisztériumnak és a fővárosnak kellene azon tölnie a fejét, hogy szükség van-e könyvtárakra és ki a fenntartó.

...

Az új törvény megfogalmazása során meg kívánjuk őrizni mindazon értékeket, amelyek a magyar könyvtáriügy sok évtizedes története során kialakultak... a törvény lehetőségeivel nem csupán megtartani, de fejleszteni is kívánjuk a hazai könyvtári ellátást.

I. Általános rendelkezések

1. A törvény célja

Biztosítani... a könyvtári dokumentumokhoz, információkhoz és szolgáltatásokhoz való szabad hozzáférés jogát ...

Központi támogatással lehetővé tenni, hogy a használók érdekében megfelelő számú könyvtár vehessen részt a nyilvános könyvtári ellátásban.

A kis könyvtáraknak is létjogosultsága van (a használóra orientált ellátás megszervezésénél), különösen, ha a számítástechnikai fejlesztés végre nagyobb lendületet venne.

2. A törvény hatálya

... a nyilvános könyvtárakra terjed ki ... a nyilvános könyvtárak használóira, alkalmazottaira, fenntartóira és a kötelempéldány-szolgáltatókra.

3. Alapelvek

...
A nyilvános könyvtári ellátásért az állam (közvetve és közvetlenül) és a helyi önkormányzatok felelősek, ezért ezen könyvtárakat a központi költségvetésből, ill. a helyi önkormányzatok költségvetéséből kell (döntő mértékben) fenntartani. ... A központi költségvetési és helyi önkormányzati források kiegészülhetnek a könyvtári szolgáltatások bevételeivel ...

A nyilvános könyvtár a szolgáltatásaival megvalósítandó célkitűzéseit ... küldetésnyilatkozatban (mission statement) teszi közzé. ... helyben nyújtott alapszolgáltatásai ingyenesek.

Hatékony propagandára - ezen belül hatásos kampányok, akciók szervezésére - van szükség ahhoz, hogy (a pusztán törvényileg deklarált) könyvtár „képbe kerüljön a lakosság körében.” Az időszakos kedvezmények „figyelemfelkeltő hatása pótolhatatlan”. (Ez az üzleti életben már régi gyakorlat.)

II. A könyvtárhasználók jogai és kötelezettségei

A könyvtárhasználó jogosult a nyilvános könyvtárak szolgáltatásainak igénybevételére. Megilleti, hogy az adott könyvtár közveitítésével megismerje és igényelhesse a könyvtári rendszer szolgáltatásait... A könyvtárhasználót ingyenesen illeti meg a könyvtár látogatása és a helyben nyújtott alapszolgáltatások igénybevétele.

A kis könyvtárak jelenleg az „olvasnivaló megszerzésé”-nek bázisai. Megnöve jelentőségük, hateletpítve a legkorszerűbb szolgáltatásokat, pl. CD-ROM, Internet - információs bázisok is lennének. Meg kell állítani tagkönyvtárainkban a beiratkozás és a használat csökkenését. Ehhez azonban látni kell, hogy: a lokális alapellátás drasztikus csökkentése (kis könyvtárak bezárása) nem lehet a szintentartás esetleg a minőség javítása irányába tett erőfeszítések ára. Peremkerületi kis könyvtár, vagy főként öregek és gyerekek által látogatott fiók bezárása majdnem 100%-os „veszteséggel” jár. Könyvtári egységek megszüntetése esetén a finansziális érvek mellett fontosak legyenek a humánus szempontok is. Így a társadalom is - talán - könynyebben tudomásul veszi.

(1995-ben 35 könyvtárba járt 1300 beiratkozott olvasónál kevesebb. Összesen 27 361 olvasó, az összes beiratkozottak 18%-a. Közülük 10 549 gyerek - az összes fővárosi gyerekolvasó 33%-a!)

III. A könyvtári ellátás rendszere és fejlesztése

1. A rendszer működtetésének és fejlesztésének alapelvei

... Az állampolgár megfelelő könyvtári ellátása érdekében minden könyvtártípus egyaránt fontos, amelynek szolgáltatására a könyvtárhasználónak szüksége van ...

Továbbra is vállalni (kell) a közkönyvtári funkciót: a legszélesebb olvasói igények kielégítését, a legkisebb egység alapszolgáltatásaitól a legszélesebb szolgáltatást nyújtó (majdani) információs központokig.

Az ellátás minősége ill. a funkció szempontjából felesleges részegységeket (pl. önálló kézikönyvtárakat, külön épületben tengődő gyermekrészlegeket) fel kell számolni.

Érdemes végiggondolni a könyvtárbezárások kérdését. Talán nem is egy olyan kölcsönzőhely stb. működik, amelynek jelen állapotában való működése szegény, és talán fenntartásuk sem indokolt. A használat (a szolgáltatások elérése) szempontjából „kiváltható” egységeket meg kell szüntetni (pl. más könyvtár közelsége, relatíve alacsony olvasólétszám).

... a különböző típusú könyvtárak a rendszerben más és más szerepet töltenek be. ... A szaktörvény feladata... hogy egyrészt ... meghatározza az ellátandó állami és önkormányzati feladatokat, másrészt a rendszerszerű működést garantálja. ... rendszerszerű működése ... teszi lehetővé, hogy ... hozzáférhessenek a rendszer valamennyi tagjának a szolgáltatásaihoz. ... a törvénynek ösztönöznie kell az együttműködési formákat, a könyvtárak közötti koordinációt ...

Sürgősen el kell készíteni - számítógépes szakemberek és könyvtárosok közreműködésével a FSZEK automatizálási fejlesztésének stratégiáját, cselekvési programját. Az országos integráció legalább olyan fontos, mint a hálózat egységes, átgondolt szakmai koordinációja.

A rendszer szerves része a Magyar Elektronikus Könyvtár, melynek fejlesztésével megvalósítható a magyar virtuális gyűjtemény. ...

A könyvtári információs stratégia kidolgozásának alapja: a hálózati hozzáférések biztosítása. Figyelembe kell venni a felhasználó igényeket - pl. a hálózati információforrások könyvtári szolgáltatásait, az elektronikus levelezés biztosítását stb. A jövő könyvtárának feladata, hogy az információs technológia munkaeszközeit áttekinthetővé és

használhatóvá tegye, hiszen az információk óriási tömegét a könyvtárosoknak kell strukturálniuk és feldolgozniuk, hogy használhatók legyenek.

... A nemzetközi adatbázisokból való tájékoztatás biztosítása a hazai információ ellátás alapkövetelménye. ...

Fontos feladataink közé kell hogy tartozzon a könyvtári integrált rendszer elkészítése, vagy vásárlása. Jelenleg minden könyvtár külön keres megoldásokat, pedig teljesen világos, hogy ezt csak közösen lehetne. Az adatfeldolgozás részletkérdéseivel, amelyek szabványosítást, közös projekteket igényelnének - szintén külön-külön foglalkoznak. A megoldás az lenne, ha az egyes problémákat az intézmények közösen fogalmaznák meg és közös pályázatokat iratnának ki az előrelépés érdekében. Az elfogadott megoldást közösen alkalmaznák. Ez jelentős megtakarítással járna.

Meg kell teremteni - az egyedi könyvtári automatizáció fejlesztése helyett - az országos rendszerekhez való kapcsolódás feltételeit.

2. A rendszer elemei

2.1 Központi szolgáltatások

A rendszer működése szempontjából az államnak ... központi szolgáltatásokat kell fenntartania ...

A központi szolgáltatások megszervezése országos szinten - a számítógépre alapozott szolgáltatások tekintetében - nem működik. Intézményen belül kell tehát biztosítani a tájékoztatást az információk és tapasztalatok cseréjét.

2.3 Nyilvános könyvtárak

A könyvtári rendszer nyilvános tagjai: a nemzeti könyvtár, a lakóhelyi (községi, városi, fővárosi, megyei) könyvtárak, az ... országos szakkönyvtárak és ... országos szakkönyvtárként működő felsőoktatási könyvtárak, továbbá...

Minden nyilvános könyvtárnak el kell látnia ... alapfeladatokat ... Az alapfeladatok köre az e törvényben rögzítettek és a fenntartó(k) igénye szerint bővítendő és bővíthető. A fenntartók a könyvtár számára egyéb, kiegészítő feladatokat is megállapíthatnak. ...

Meg kell vizsgálni (az ellátás szempontjából) az egységek alapfunkcióit és az állományépitésnél (szerzeményezésnél) ehhez kell konzekvensen ragaszkodni.

A gyűjtőköröket meg kell határozni és szigorúan betartani. Így elkerülhető a sok-sok párhuzamos, egyforma gyűjtemény és a (beszerzési keret) felhasználása is hatékonyabb lehet.

A nyilvános könyvtár feladatainak ellátásához szükséges minimális feltételeket a művelődési és közoktatási miniszter rendeletben állapítja meg.

A nyilvános könyvtárakról a művelődési és közoktatási miniszter jegyzéket készít.

E nyilvántartásba felvételt nyernek azok a könyvtárak, amelyeknek fenntartói teljesítik a miniszter által meghatározott feltételeket. ...

A további szolgáltatáscsökkentés nem gazdaságos, sőt ráfizetéssel (presztizsvesztéssel) jár, mert:

- I főfoglalkozású (szakember) egyszerre két részdős egységben általában nem alkalmazható, mert a munkaerőre rendszerint (mindenütt) 14-20 óra között van szükség;

- a csökkentett nyitva tartású egység állományát is gondozni kell (védelem, statisztikák, leltár stb.);

- a nem fejlesztett állomány nem „lepusztul”, hanem egyszerűen nem használják; így minden oda-rendelt munkabér és fenntartási költség pénz-kidobás.

A nyilvános könyvtár szolgáltatásai a térítés mértéke szerint:

- *ingyenes helybeni alapszolgáltatások (a szabadpolcon hozzáférhető dokumentumok használata, az olvasói számítógépek rendeltetésszerű használata ...),*

- *beiratkozási/regisztrációs díj ellenében igénybevehető szolgáltatások,*

- *térítéses szolgáltatások.*

A térítés mértékét a fenntartó hagyja jóvá ... A beiratkozási díj nem haladhatja meg az előző évben beszerzett dokumentumok átlagárának mértékét. ...

A könyvtárhasználati díjak emelése nem oldja meg a költségvetési hiány által felmerült problémákat. A pályázatok útján megszerzett támogatások hatása - talán - kedvezőbb lehet.

Fel kell mérni, hogy milyen „haszonnal” járna az egész hálózatra vagy csak pl. egy régióra érvényes egyszeri beiratkozási díj-fizetés. (a szolgáltatások ugyanis „térítettek”, így a használó egyszer fizet ugyan beiratkozási díjat, ám a díjtételes szolgáltatásokat több helyen is igénybe veheti).

A nyilvános könyvtárban dolgozó könyvtárosokat 5 évente szakmai továbbképzésben kell részesíteni. Az ehhez szükséges fedezetet a könyvtár költségvetésében biztosítani kell.

A könyvtárak feladata és célja az, hogy függetlenül az adott médiától, mindenki számára biztosítsák az információhoz való hozzáférést. Ez azonban csak felkészült, szakképzett munkatársakkal lehetséges. Rendszeressé kell tehát tenni (intézményi keretek között) a továbbképzések szervezését.

2.4 A nyilvános könyvtárak fenntartóinak feladat- és hatásköre

... a jogszabály keretei között:

- meghatározza a könyvtár gyűjtőkörét, alap- és kiegészítő feladatait,
- ... a könyvtár használatára vonatkozó szabályokat
- ... alap- és kiegészítő szolgáltatásait,
- gondoskodik az állomány biztonságos ... használatához szükséges védelmi feltételekről,
- biztosítja a könyvtár ... alap- és kiegészítő feladatainak ellátásához szükséges pénzügyi forrásokat és a technikai hátteret,
- ellenőrzi és ... vizsgálja a könyvtár tevékenységét,
- biztosítja a könyvtár szakmai önállóságát.

A jelenlegi vezetésnek fel kell mérnie; hajlandó-e (képes, akar, tud-e, érez elikusnak - a nem kívánt törlendő) konfliktusokba bocsátkozni (és milyen határokkal) a könyvtár jövőjét meghatározó intézkedések megszületésénél?

A lakóhelyi könyvtárak fenntartói szempontból egységes, homogén csoportot alkotnak. ... Szakmai szempontból jelenleg a városi könyvtárak a lakóhelyi könyvtári ellátás intézményhálózatának gerincét képezik. ...

Meg kell őrzni (nem változhat) a hálózatot, mint rendszert; csak így épülhet ki tartósan a lépcsőzetes szolgáltatás, hiszen az ellátás különböző (egymásra épülő) szintjei éppen a hálózati jellegből következnek.

A fővárosi önkormányzat a lakóhelyi könyvtári ellátás szempontjából önállóan gyakorolja a helyi önkormányzatokat megillető feladat- és hatásköröket ... könyvtárt tart fenn, amely ... önállóan gazdálkodó önkormányzati költségvetési szerv.

A kerületi önkormányzatok véleményezik a könyvtári ellátás megvalósítását és a kerületi könyvtárak működtetésére, fejlesztésére javaslatot tesznek a fővárosi közgyűlés részére. ... támogatják a kerületi könyvtárak működését és fejlesztését. E támogatásokat ... az adott kerület könyvtári ellátására és a központi információs és ellátó rendszer kialakítására, fejlesztésére kell fordítani.

A helyi önkormányzatok jelenlegi könyvtárpolitikája sürgős változtatást igényel. Könyvtárfinanszírozási szemléletük kétesélyes lehet:

- vagy az alapellátás finanszírozásában vállaljanak kötelezettséget (legalábbis hozzájárulást), pl. az öregek, a betegek, a szociálisan hátrányos helyzetűek (melegedők) ellátásához mintegy szociális-kulturális hozzájárulásként;
- vagy, a csak az alapellátást biztosító fővárosi fenntartást egészítsék ki az „extrákkal”, a helyi lakosság minőségi kiszolgálását javítandó: egyetemisták, vállalkozók, értelmiségiek stb.

3. Irányítás, felügyelet és finanszírozás

A nyilvános könyvtárak vonatkozásában irányítási hatáskörrel rendelkezik a parlament, a kormány, a művelődési és közoktatási miniszter és az adott könyvtár fenntartója. ... Felügyeletre vonatkozó szabályok szükségesegek:

- a szakminiszter számára ... az önkormányzatok ... által fenntartott könyvtárak szakmai munkáját illetően. Ez törvényességi és szakmai felügyelet. ...
- a fenntartói felügyelet kiterjed a jogszabályok, szakmai és egyéb előírások betartására, a fenntartó előírásainak betartására, amely a pénzügyi ellenőrzést is magába foglalja, kiterjedve az ésszerű gazdálkodás ellenőrzésére is. ...

A könyvtár jövőképét illetően nem szabad a fenntartó által alulfinanszírozott költségvetés hiányából kiindulni. A szükséges kényszerintézkedéseket az éves költségvetéshez kell (és lehet) kapcsolni anélkül, hogy a jövőt meghatározó stratégia részévé tennénk.

... A nyilvános könyvtár a fenntartó(k) által biztosított pénzeszköz, valamint egyéb bevételei alapján gondoskodik feladatainak ellátásáról. A ... fenntartási, működési és az állomány gyarapítását szolgáló költségeit az évente összeállított és a fenntartó(k) által megállapított költségvetésben kell előirányozni. ... (itt) kell előirányozni a könyvtár alap- és kiegészítő feladatainak végzése során keletkező bevételeket. Az állomány gyarapítását szolgáló költségeket az éves előirányzat elfogadásakor külön tételként a fenntartónak jóvá kell hagyni és a felhalmozási kiadások között kell szerepeltetni. ...

Tudomásul kell vennünk azt a tényt, hogy az elektronikus könyvtári rendszer a fejlődési fázisban többletköltségekkel jár, és fenntartása sem ingyenes. A jövőben valószínűleg célszerűbb lenne (tehát) a könyvtárak költségvetésének megállapításánál az informatikai szolgáltatásokat is figyelembe venni.

... a központi költségvetés a lakóhelyi általános nyilvános könyvtár fenntartója ... részére egyrészt normatív költségvetési hozzájárulást biztosít, másrészt a Belügyminisztérium központosított előirányzatai között érdekeltsgnövelő támogatásként a könyvtárak előző évi állománygyarapítási keretének 25%-át biztosítja.

Változtatást igényel a helyi önkormányzatok könyvtár-finanszírozási szemlélete. (Az esetleges helyett) vagy az alapellátást, vagy pedig a fővárosi önkormányzat által nyújtott alapellátást kiegészítő „extrák” biztosítását kéne vállalniuk.

VI. Lakóhelyi és területi könyvtári ellátás

1. Lakóhelyi könyvtári feladatok

A lakóhelyi (...fővárosi) könyvtár általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár, amely tartalmi összetételében és az információhordozók formai változatosságában igazodik a helyi igényekhez, de az országos könyvtári és információs rendszer tagjaként biztosítja az állampolgárok számára a más könyvtárakban és információs központokban tárolt információkhoz és információhordozókhoz való hozzáférést is...

Higgadtan és elfogulatlanul kell áttekintenünk a könyvtár összes szolgáltatását és tevékenységi körét. Csak ezután jelölhetjük ki a prioritásokat, amelyek érvényre juttatása esetenként csoport és egyéni érdekeket sértő lépések megtételére kötelez. (Ehhez bátorság és erő kell.)

Információs központokat kell kialakítani a terület legjobb adottságú könyvtárában: az anyagi erők maximális átcsoportosításával, a lehető legszélesebb számítógépes szolgáltatás - saját készítésű adatbázisok, online szolgáltatás, CD-ROM, Internet - telepítésével.

Az anyagi lehetőségek függvényében folyamatosan szükséges építkezni a hasonló adottságú könyvtárakban. A folyamat végpontjai a „kis-könyvtárak”, ahol az adatbázisok elérésének lehetősége biztosított lenne.

A differenciált ellátást hangsúlyosabbá kell tenni. Meg kell kezdeni - a népkönyvtári közszemlélet hatásos feloldása érdekében - 6-8 könyvtárban a (leg)korszerűbb szolgáltatások kialakítását:

- hosszú nyitva tartás, gyors kiszolgálás;
- a legújabb dokumentumtípusok legrövidebb időn belüli megjelentetése (ennek vannak hagyományai, előzményei, pl. országosan először a FSZEK-ben indult meg a hanglezet, a videó, a CD és a CD-ROM kölcsönzése);
- speciális gyűjtemények (szakrészlegek) kijelölése vagy fejlesztése;
- automatizálás a könyvtári kiszolgáló munkában és az olvasószolgálatban (nyilvántartás, kölcsönzés, tájékoztatás);
- gépek és automatika közvetlenül az olvasók szolgálatában: másolatkészítés, fax-szolgáltatás, Internet, számítógép-használat stb.;
- a könyvtári személyzet kvalifikációjának kiegészítése (nyelvismeret, számítástechnika).

Az ilyen könyvtárakba szívesen „utazik” az olvasó és megfizeti az extra szolgáltatásokat. A frissen

diplomázott könyvtárosok (is) szívesebben választják a korszerű, mint a hagyományos munkát.

1.2 A városi és fővárosi könyvtár

... általános feladatain túl ellátja az alábbi alapszolgálatokat is:

- a helyismereti, helytörténeti információk gyűjtése ... a ... kutatás segítése,

- a könyvtárhasználók életkori, egészségügyi, szociális, társadalmi helyzetéből és nemzetiségéből adódó speciális információs igények kielégítése, kiemelten a gyermekek könyvtári szolgálatának ellátása,

A számítógépes rendszer kialakítása ugyan jelentős költségekkel jár, de hosszútávon megtakarítást jelent munkaerőben és bérben egyaránt. Megszűnne a sok párhuzamosan végzett munka (és szolgáltatás), és ez anyagköltségben is megtakarítást eredményezne.

- saját állományáról on-line adatbázis építése,

- különgyűjtemények gondozása,

- a helyi közérdekű információk ... gyűjtése és hozzáférhetővé tétele ...

A könyvtárakban növelni kell az információs szolgáltatásokat. Lehetővé kell tenni olyan terminálok telepítését, amelyek segítségével a hazai, ill. a nemzetközi számítógépes rendszer elérhetővé válik a helyi szakemberek és (egyéb) felhasználók számára. Mert a dokumentumok tárolása és az olvasónak való átadása helyett a könyvtárak legfőbb feladata az ismeretközvetítésre módosul. Új információs szolgáltatások jelennek meg: információs és forrástájékoztató szolgálat, üzleti információs szolgáltatás, kommunális információ stb. Ez azonban nem jelentheti a könyvtári szolgáltatások mechanikus, minden szinten történő megismétlődését. A lényeg: az információ a rendszer bármely pontján elérhető legyen.

... kiegészítő feladatai lehetnek különösen:

...

- körzeti jellegű feladatok ellátása, ennek érdekében a gyűjtemény és a szolgáltatások körzeti igény szerinti alakítása ...

A FSZEK valamennyi könyvtárának fenntartója a fővárosi önkormányzat - ebből következik, hogy nem változhat az „egységes hálózat” elve: csak így biztosítható az egységes ellátás, használat, irányítás, központi szolgáltatások, személyi ellátottsága, tarifa és megfelelő demonstratív hatás.

A fővárosi könyvtár ... minden kerületre kiterjedő szervezeti egységek munkáját szervezi és központi ellátó rendszert működtet.

A központi szolgáltatásokat ne a központi költségvetés „tartsa el”, hanem azok, akik igénybe veszik.

Várhatóan csak így felel majd meg a vele szembeni elvárásoknak. Létükről vagy létrehozásukról az Intézeti Tanács dönt (mit akar és mennyiért), így a „felhasználók” saját költségvetésükből „áldoznak” a működtetéséért. (Lényegében - kvázi - ez valósul meg a nem hagyományos dokumentumok szolgáltatásánál. A KESZ nem a költségvetésből kap pénzt, hanem a szolgáltatást igénybe vevők utalnak át keretet a működtetéshez).

A központi feldolgozást támogató szoftver fejlesztéséről dönteni kell: TEXTLIB, vagy más már bevált rendszer. Ha a TEXTLIB mellett maradunk, akkor minden további részmodul fejlesztésénél ki kell kérni a megfelelő szakemberek véleményét, valamint minden régióban kötelezően meg kell indítani az adatbázis-honosítást. Ha új rendszerre térünk át, akkor (könyvtáros)szakemberek kérjenek referenciát szakemberektől.

Meg kell vizsgálni egy esetleges központi szerzőmunka előnyeit (pl. nagyobb kedvezmény lehetőség a standard kiadványokra stb.).

A központi szolgáltatásként tételezett munkaterületeket (pl. pénzügy, anyaggazdálkodás, UFO stb.) valóban annak kéne tekinteni, így meg kell szüntetni a duplikált kimutatásokat és nyilvántartásokat.

Meg kell vizsgálni a számítógépes osztály központi szolgáltatásként való működtetésének lehetőségét.

VII. A könyvtári alkalmazottak

A könyvtárost megilleti az a jog, hogy személyét a könyvtáros társadalom tagjaként megbecsüljék, személyi jogait tiszteletben tartsák, könyvtáros-informatikus tevékenységét értékeljék, elismerjék. ... Tisztában kell lennünk azzal, hogy a könyvtárat és különösen a hálózatot csak a „szentlélek” és az itt dolgozók hihetetlen erőfeszítése tartja fenn, (s bármilyen lépés lavinát indíthat el).

Ehhez nagyon tanulságosak az 1996. évi olvasóforgalmi adatok!

Meg kell szorítani és/vagy automatizálni a címek odaítélését, és egyben biztosítani kell hozzá az anyagiakat is (a jelenlegi szisztémában a címnek nincs rangja, ugyanakkor demoralizál).

A könyvtáros felsőfokú végzettségű szakember.

Nyelvpótlékokat csak ott kéne fizetni, ahol valóban használják. A nyelvtudás szükségességét és szintjét célszerű az egyes munkaköri leírásokban rögzíteni. Vezetői pótlékot csak bizonyos nagyságrend után (valóban vezetői feladatok elvégzéséért) érdemes fizetni.

A könyvtár feladatainak ellátásában gazdasági, ügyviteli, műszaki, kiegészítő és más alkalmazottak vesznek részt. ...

... az önkormányzatok által fenntartott könyvtárak alkalmazottaira a közalkalmazotti törvényt kell alkalmazni. ...

Minden régió bércerétét a jelenlegi besorolásoknak megfelelően (státuszokra) kell odaadni. Miután most a bérek nagyjából a kötelező minimumra állnak be, további pénzeket csak a már korábban „túlfizetett” munkakörökre kapnának a régiók; jövedelmet visszavenni nem lehet, a régióvezetők itt kényszerpályán mozognak a kifizetéseknel (a több pénz tehát nem jelent nagyobb „pénzosztási szabadságot”). A státuszokról a személyzeti vezető, a kerületi vezető és a kerületi igazgató konzultáljon, minden szakmai szempontot mérlegelve (= védekezés az alúl- vagy a túlfoglalkoztatás ellen). A konzultációnál el kell ismerni a felek hozzáértését és helyzetismeretét: ezeket az információkat az intézeti tanácsülésen is információként kell kezelni.

A könyvtárban az alkalmazás feltétele, hogy az alkalmazott:

- rendelkezzen a munkakörére előírt iskolai végzettséggel, szakképesítéssel,
- cselekvőképes legyen.

Megfontolandó a besorolások kérdése. Valóban érdemes minden munkatársat a munkavégzésétől, hozzáállásától függetlenül a lehető legjobb helyzetbe hozni a besorolásnál? Néhány esetben célszerű lenne inkább a munkakörhöz kötni az átsorolást, vagy többször élni - éppen a gazdaságosság miatt - a munkaerő intézményen belüli átcsoportosításával; a megfelelő végzettséget követelő munkakörökbe így a megfelelő munkaerő kerülne.

A kötelező kifizetések mellé a bér gazdálkodó egységek (régiók, központ, gazdasági főoszt., igazgatás) bizonyos meghatározott %-ban külön bércerétet kapnának az ún. „kiemelt munkák” díjazására, pl. akinek bármilyen menedzselési feladata van, azt kategóriája minimumán felül (lehetőleg egységes elvek szerint) célszerű díjazni. Ez a kiemelt díjazás nem „papírért” jár, hanem kiemelt munkáért (a végzett munkának megfelelően osztva).

Ha a régiók bércerétét az „igazságos egyenleteségre” törekedve határozzuk meg, akkor ebből egyértelműen következik, hogy

- bérmegtakarítás csak betegségek vagy egyéb, nem „tervezhető” helyettesítések alkalmával keletkezik (ez a gazdálkodó egység pénze, költheti belátása szerint);

- a közhasznú foglalkoztatás nem szándék kérdése. Ha vannak munkakörök, amelyeket így elégséges betölteni, akkor azokat így kell betölteni. Az itt képződő bérmegtakarítás felhasználásáról az Intézeti Tanács tagjai közösen döntenek (pl. kp-i szolgáltatások fejlesztése, kp-i jutalmazások stb.).

A könyvtáros ... közfeladatot ellátó személy. ... 5 évente köteles szakmai továbbképzésben részt venni. A továbbképzésben résztvevő, tanulmányait sikeresen befejező könyvtárost anyagi elismerésben kell részesíteni.

Kategória-minimumot meghaladó bérfelzárkózásnál a rendelkezésre álló összeget százalékosan megkéne osztani inflációt pótló + „jó munkáért” osztható %-ban (ez nagyon keserves döntés, hiszen a

pénz szinte semmi, DE! ha ezt a semmit automatikusan osztjuk, minden ösztönzésről le kell mondanunk).

A közlés forrásai (iktatott gépiratok):

Horváthné Jakubecz Ilona: Szempontok az 1997. évi költségvetés felhasználására.

Kovács Éva: Készülünk a 21. századra?!

Pobori Ágnes: Szempontok a FSZEK 1997-es költségvetésének kialakításához.

Szabó Ervinné: Az 1997-es költségvetés szempontjai. (Feljegyzés)

Szabó Jánosné: Hogyan tovább, merre tovább...?

Szecsei Lászlóné: Szempontok a költségvetés felhasználásához....

MAZSOLÁK...

Az 1996. évi jelentésekből

„Az Ellenőrzési Csoport munkatársai egész éven át vizsgálták nyilvántartásainkat, adminisztrációinkat...”

„Az állományvédelmi kérdést még hangsúlyosabbá kellene tenni. A leltári formák meghatározásán kívül (maximálisan egyetértünk a részleges leltár feleslegességével), komolyan fontolóra venni a fluktuációból származó hiányt, szabályozni a első használatot”.

„A több pénzért kevesebb dokumentum egyrészt köszönhető az inflációnak, másrészt annak, hogy a könyvön és magnókazettán kívül újfajta információhordozóknak is teret kell engednünk.”

„A feldolgozó kolleganő elvégezte a számítógépes tanfolyamot, készek voltunk a számítógépes feldolgozás elindítására. Hiába. Elmúlt egy év és egyre reménytelenebbnek látjuk a dolgot.”

„Az 1996. év legörvendetesebb ténye - ezt az októberi beiratkozási akció reális értékelése után nyugodtan mondhatjuk -, hogy jelentősen növekedett a könyvtárakba beiratkozott gyerekek száma.”

„A könyvtárak részére beszerzett dokumentumok darabszáma is jóval kedvezőbb mint 1995-ben, főleg az önkormányzatok által támogatott kerületek esetében.”

„Könyvvásárlásra ugyanannyit költöttünk mint az előző évben..., de még 1995-ben ezért az összegért 7625 db új könyvet tudtunk vásárolni, addig 1996-ban csak 6197 db-ot. Ez a szám önmagáért beszél...”

„Minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy könyvtáraink a lehetőségekhez képest eredményes és eseményekben gazdag évet zártak....Egy-két könyvtárunkban lassan megközelítjük azt a szolgáltatási szintet, amit az adózó polgárok a XX. század végén joggal elvárhat/nának a közkönyvtáraktól.”

„Az érdemi válaszadás pedig egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. Ennek oka a könyvtárak leterheltsége, illetve a megfelelő képesítésű munkatársak hiánya.”

„Az állomány gyarapodásának mértéke ... lehangoló. Az új beszerzések közötti számkülönbség nem olyan riasztó mint az előző évben volt, de derűre nincs okunk. Már maga a tény elkésztő, hogy a tavalyi csökkenés folytatódik, és minden 3 millió többletráfordítás után.”

„A gyermekolvasók számaránya megnövekedett 1996-ban, az összolvasók 25%-a 14 év alatti ... Az őszi olvasószervezői kampány során bizonyossá vált, hogy nagyon sok gyerek nem látogatja a könyvtárakat, utánuk kell menni. ....a kampány nemcsak látszateredményt hozott, bizonyítják a megnövekedett forgalmi adatok.”

„- a gyerekek kiemelt ellátásának programját sikeresen folytattuk, bár megfelelő szakembert nem tudunk minden szolgálati pontra állítani.”

„... az állománygyarapításban tragikus visszaesés nem tapasztalható, ám féltő, hogy ez a megállapítás 1997-re már nem lesz igaz.”

„ha nem csinálunk semmi mást, csak heti 30 órában nyitva tartunk, ... a velünk szemben támasztott minimális elvárások nőni fognak: és mi ezeknek egyre kevésbé tudunk majd megfelelni.”

... és az 1997. évi tervekből

„A szolgáltatások mennyiségi szintentartását tervezzük (bár hat év tapasztalatai alapján aligha remélhetjük a növekedés megállítását), mindenképpen meg kell tennünk azonban azokat a lépéseket, melyek a minőségi szintentartást lehetővé teszik.”

„A könyvtár gyűjtőkörével összhangban lévő - főként a humán és társadalomtudományi jellegű felsőfokú intézményekben folyó - oktatási könyvtárhasználatának előmozdítása érdekében, az alapművekből mind prézens, mind nagyobb számú kölcsönzési példányt biztosítunk. A most megjelenő munkákból eleve több példányt vásárolunk.... Lehetőségeinket növeli az NKA-tól e célra elnyert 1 millió forint.”

„Célul tűztük ki a megcsappant kézikönyvtárak bővítését, a lopások pótlását. Ez igen tetemes összegre rúg, az előzetes felmérés alapján. Ugyanígy az egyetemi, főiskolai tanuláshoz szükséges „elvesztett” vagy kártérített, „eltűnt” művek pótlása is súlyos terhet ró ránk.” Az NKA pályázat segít rajtunk és nagyon várjuk az MKM által ígért kerületenkénti 250 000,-Ft-ot gépekre. Ha ezek az összegek realizálódnak, akkor 1997-ben jelentős lépést tehetünk az automatizálás fejlesztése terén.”

„Az információ áramlás és a belső kommunikáció javítása érdekében - a meglévő fórumok mellett - havonta egy alkalommal a régió igazgató lehetőséget biztosít egy-egy szakmai kérdés megbeszélésére, melyen minden érdeklődő kolléga részt vehet.”

„A társadalom tagjai nem ismerik eléggé a könyvtárak tevékenységét. Igen nagy adóssága a könyvtár PR munkájának a folyamatos jelenlét a tömegtájékoztatásban.”

„Kiemelt feladataink közé soroljuk a tanulmányi célú könyvtárhasználat előmozdítása mellett az ifjúság számára szükséges információk széles nyilvánosságának megteremtését is.”

„A régió valamennyi gyorsmásológépe (4 db) cserére vagy „nagy” felújításra szorul. Ez az egyre fontosabb szolgáltatás az elavult géppark miatt egyre lehetetlenebb helyzetbe kerül. A gépek magas ára miatt cserére saját költségvetésünkben nem gondolhatunk.”

Olvásóforgalmi gyorsjelentés: a beiratkozottak és a kölcsönzött dokumentumok aránya a hálózatban és a központban

Kerület	1995.		1996.		Az előző év Kölcsönzők	% -ában Kölcs.dok.
	Beir.olv.	Kölcsönzők Kölcs.dok	Beir.olv.	Kölcsönzők Kölcs.dok.		
I.	4021	36019	4622	39274	115,0	111,9
II.	6362	72341	5953	61383	93,6	93,0
III.	10976	126344	9275	114772	84,5	92,5
IV.	8845	116844	6416	82783	72,5	70,2
V.	4154	48278	3952	56906	95,1	82,7
VI.	5728	45314	4821	42816	84,2	96,8
VII.	8203	60805	8572	91549	104,5	157,4
VIII.	5253	79593	4482	67053	85,3	93,7
IX.	6569	80127	5836	76238	88,8	101,4
X.	9271	121308	9670	119155	104,3	100,3
XI.	13734	137913	14423	131776	105,0	114,9
XII.	5252	74629	5087	72062	96,9	104,3
XIII.	12518	176458	12591	173035	100,6	106,4
XIV.	6371	77101	5784	73404	90,8	102,8
XV.	6685	90405	7102	98351	106,2	107,3
XVI.	4057	54480	3934	42958	97,0	84,1
XVII.	5142	58066	5153	60578	100,2	98,0
XVIII.	7109	89107	6882	89211	96,8	109,2
XIX.	6616	69785	6521	69503	98,6	105,3
XX.	4179	56593	3511	55324	84,0	95,8
XXI.	6230	97137	5851	87458	93,9	85,6
XXII.	3072	53802	2788	49526	90,8	110,0
XXIII.	1686	24652	1758	24200	104,3	99,8
Osszesen:	152033	1847101	144984	1779315	95,4	100,2
Központi könyvtár	21778	77243	20794	83671	95,5	107,9
Mindössz.	173811	1924344	165778	1862986	95,4	100,4

Kerület	Könyv	Hangzó	Video	Egyéb
I.	94,9	1,3	3,8	
II.	84,4	6,0	9,6	
III.	84,9	2,2	12,8	0,1
IV.	73,9	12,4	13,4	0,3
V.	88,8	4,0	7,2	0,0
VI.	85,2	2,2	12,4	0,2
VII.	75,4	11,0	13,5	0,1
VIII.	82,1	2,5	15,2	0,2
IX.	83,4	1,9	14,5	0,2
X.	84,2	1,4	10,3	4,1
XI.	89,9	2,4	7,6	0,1
XII.	85,9	4,7	9,4	
XIII.	79,3	8,0	12,5	0,2
XIV.	76,6	1,6	19,8	2,0
XV.	80,9	5,3	13,8	
XVI.	67,9	1,8	26,3	4,0
XVII.	78,0	1,2	20,2	0,6
XVIII.	76,0	5,7	18,2	0,1
XIX.	81,7	9,1	9,1	0,1
XX.	74,5	3,6	21,9	
XXI.	64,7	4,3	30,9	0,1
XXII.	77,6	2,5	19,9	
XXIII.	74,4	2,1	23,5	
Központ	99,0		1,0	0,0

Gyémánt-kép a könyvtárnak

Gyémánt László Babel tornya című alkotását ajándékozta Demszky Gábor főpolgármester a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak. A festményt Kiss Jenő főigazgató vette át a művésztől
Havran Zoltán felvétele

Néhány gondolat a központi feldolgozásról

1996. októberében a Szerzeményezési és feldolgozó főosztály keretein belül megalakult, önálló munkacsoportként, a Központi Feldolgozás. Céljuk, hogy - egy közös adatbázis létrehozásával - gyakorlatilag megszüntjék a régiókban a bibliográfiai leírás és szakozás, s egy helyen, egységes elvek alapján olyan adatbázis jöjjön létre, amely egy majdani online számítógépes rendszert eredményez. Az 5 főből álló munkacsoport (3 címleíró, 2 osztályozó) minden tagja a régiókból érkezett.

A központi feldolgozók 1996. januártól kéthetes periódusokban dolgozták fel az Új Könyvekben megjelenő könyvsorokat. Az első néhány jegyzék feldolgozása a központi könyvtár munkatársaival közösen - később csak ellenőrzésével - történt, s végül áprilistól a teljes munkafolyamatot önállóan végezték.

Munkájuk során felhasználják más adatbázis (elsősorban az OSZK NEKTÁR-jának) adatait. Az ÚK jegyzékein szereplő könyveket határidőre, a címek számától és a TEXTLIB működésétől függően (a gépállás 1996-ban kb. 25 nap volt!) egy, másfél hét alatt dolgozzák fel. Kezdetben egy leíró 15, később már 20 dokumentumot dolgozott fel naponta, ami korrekt teljesítménynek tekinthető. Az osztályozók esetében a napi „kvóta” kb. 25-30 tétel lett - kényszerűségből, mert majdnem egész évben 1 szakemberrel folyt a munka. Októbertől megkezdtek a régiókba kerülő kötelempéldányok címleírását és szakozását, majd november közepétől fogadták a régiók által beküldött - ÚK-án kívüli szerzeményezésű - könyveket. Mivel a TEXTLIB adatbázis régiókba való telepítése késik, ez utóbbi lehetőséggel csak a 3. sz. régió élt.

Ez a munka periodikus, határidős team-munka. A csoportoknak (leíró + szakozó) folyamatos és szoros együttműködésére van szükség ahhoz, hogy az ellenőrzéssel együtt határidőre elkészüljenek.

1996-ban a csoport által feldolgozott könyvek száma:

Új Könyvek (1995/25.-1996/25. jegyzékig)	4185 mű
Kötelempéldány	386 mű
Régióból beküldött	56 mű
Összesen:	4627 mű

A napi munka mellett ellenőrizték az Új Könyvek 1992/1993-as évfolyamai alapján rögzített rekordok egy részét, összesen kb. 3500 tételt.

Az export-import program alkalmazása szükségesé tett bizonyos korrekciót az adatokban, s e javítási munkákban a csoport tagjai is részt vettek.

Ez volt a kezdet. 1997-ben változik a feldolgozás alapját képező könyvsor: nem az ÚK füzetéhez alkalmazkodunk mechanikusan, hanem a KELLO Kódex könyvtárházában válogatjuk ki hetente az újdonságokat; ehhez csatoljuk még a régiók gyűjteményébe illő aktuális kötelempéldányokat; és természetesen feldolgozzuk az általuk szerzeményezett új műveket is. A feldolgozott dokumentumokról egy-egy cédulát nyomtatunk és küldünk sokszorosításra a régióközpontokba.

Mitől nem öncélú a munkacsoport tevékenysége? Már önmagában az is nyereség, hogy egy teljesnek mondható adatbázis épül, ill. a gyarapító csoportok mentesülnek az időigényes leíró és szakozó munkák alól. Munkánk haszna a hálózat számára akkor lesz igazán felmérhető, ha valamennyi régióközpont honosítja a TEXTLIB adatbázist. A rekordok átvétele egyszerűsíti az egyes példányok különböző könyvtárakhoz rendelését, azaz az állományellátást. A kezdeti tervekben a honosítás nehézkes volt, mert a példányadatok bevitele előtt egy-egy dokumentumról minden beszerzési helyen rövidített, ún. azonosító leírást kellett készíteni. A TEXTLIB új verziója megengedi, hogy a régiók példányazonosító alapján kapcsolják össze beszerzésüket és a központilag létrehozott bibliográfiai rekordokat.

Miért van szükség egy könyvtáron belül központi feldolgozásra? Miért nem vesszük át más könyvtárak vagy ellátó cégek - elsősorban az OSZK vagy a KELLO - rekordjait? A kérdés magától értetődő, hiszen a párhuzamos feldolgozás akár egy könyvtáron, akár egy országon belül történik - botorság. Ezért természetesen, amint technikailag megoldható, mi is élni akarunk a rekordátvétel lehetőségével. Mit jelent a technikai megoldhatóság? Sokan úgy képzelik, hogy egy bizonyos rendszerben rögzített rekord automatikusan átemelhető egy másik rendszerbe. Ez sajnos nem így van. Konvertáló program kell, amelyben meghatározzák, hogy az egyik rendszer bizonyos mezőiben rögzített adata a másik rendszer melyik mezőjébe kerül. A rekordszerkezetek eltérésének függvényében az átvétel kisebb-nagyobb arányú adatvesztéssel jár.

Az INFOKER már elkészítette a TEXTLIB HUN-MARC csereformátumának import részét, amely-

nek tesztelése jelenleg folyik. Amennyiben a cserereformátum jó, technikailag már nincs akadálya a rekordátvételnél.

Február és március havi programjai

A folyamat hasonló lesz a jelenleg TEXTLIB-en belül végzett export-importhoz azzal a különbséggel, hogy most nem egy azonos rendszer különböző felhasználó helyei, hanem két rendszer között jön létre a művelet.

A központi feldolgozók azt tapasztalták az ÚK-sorok feldolgozásakor, hogy az aktuális MNB floppy-lemezen az adott kétheti könyvanyagnak maximum 20%-a volt rajta. Ugyanakkor az is tény, hogy a Könyvtárellátó - bár törekszik rá - nem képes lefedni a magyar könyvpiacot (ez nem is róható fel hibájául egy kereskedelmi cégnek!). E két tény a következő választásra kényszerít:

- vagy át vesszük a megtalálható rekordokat, s ezzel feláldozzuk az újdonságok gyors használatba vételét;

- vagy (a könyvtárak igényeihez alkalmazkodva) nem mondunk le a gyorsaságról. Ez esetben azonban - többnyire - szükség van az önálló (saját), központi feldolgozásra.

Természetesen élhetünk az ún. ideiglenes rekordok létrehozásának gyakorlatával. Ez esetben azt a dokumentumot, amelyhez még nem áll rendelkezésünkre átvehető rekord, mi magunk dolgozzuk fel szűkített adattartalommal. Az ideiglenes rekord alkalmazása szükségessé teszi, hogy ezeket folyamatosan figyelemmel kísérjük, és a „külső” rekord elérésével lecseréljük. Ez a csere a fent említett két külső rekordforrás esetében különböző hátrányokkal jár:

- MNB rekordra várva a „csere” biztos (a forrás funkciójából adódóan), csak ki kell várni;

- a KELLO rekordok elkészültét kereskedelmi szempontok (magyarul: a dokumentum megvétele a cég által) határozzák meg, ezért a „csere” létrejötte kétséges.

Úgy véljük, hogy az ideiglenes rekordok alkalmazásával amit megnyerünk a réven, azt elveszítjük a vámon; mert az utólagos rekordcserék - ha egyáltalán létrejönnek - lényegesen munkaigényesebbek a teljes adatfelvételnél. Ha pedig a csere nincs lehetőség, rendszerünk félig kész rekordokkal telítődhet, amelyek kiegészítése megint csak időigényes. Hogy végül is honnan vesszük át a rekordokat - ez későbbi, szakmai döntést igényel.

Maga a rekordátvétel kétféle képpen történhet: vagy „átömlesztjük” őket saját rendszerünkbe, vagy válogatunk belőlük. Ez utóbbi - s meg kell mondanom, hogy számomra szimpatikusabb - megoldás esetén célszerű egy háttéradatbázist lét-

rehozni (pl. egy üres TEXTLIB-et), ebbe beletölteni az összes rekordot, s innen áttemelni a „rendes” rendszerbe a kívánt rekordokat. Az áttemelés után kell elvégezni a „kézi munkát”, az esetleges kiegészítéseket és a módosításokat. Kiegészítésekre csak adatvesztés esetén van szükség, a módosítások azonban már több szót érdemelnek.

A formai feltárásnál talán csak a besorolási adatok „személyre szabottak”. Minden rekordátvétel gyenge pontja - a tartalmi feltárás, hiszen annak mélységét az átvevő könyvtár állományának nagysága, használóinak köre stb. határozza meg.

A TEXTLIB jelenleg - felhasználói kérésre az MNB által preferált ETO jelzetek alapján végzi a tartalmi feltárást.

Azonban míg az MNB funkciójának megfelelően bármikor megváltoztathatja egy-egy műhöz rendelt jelzeteit vagy akár jelzetalkotási módszerét, addig egy könyvtárnak az adatbázisában korábban rögzített rekordokkal is meg kell teremtenie az összhangot. Ennek hiányában a tartalmi visszakeresésnél nyert találatok esetlegessé válnak. Ennek az összhangnak a biztosítása a TEXTLIB-en belül akkor válik majd egyszerűvé, ha a szükséges módosításokat nem rekordonként kell elvégezni, hanem egy program automatikusan hajtja végre azokat. (Itt még nem beszéltünk a hagyományos katalógusok gondozásának problémájáról. Hiszen amíg katalóguscédula készül a rekordok alapján, addig a gépben talán egy mozdulattal elvégzett munka hosszadalmas cédulakorrekciót von maga után.)

Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy az MNB szakmai produktum. Használói köre számára elegendő csak a jelzetek rögzítése és átfogó tárgyszórendszere. A könyvtári adatbázisok használója az olvasó, s számára a jelzet szerinti, indirekt tartalmi visszakeresés nehézkes. Összességében tehát: külső rekord átvétele esetén a tartalmi feltárást el kell végeznünk. Ezért dolgozunk a TEXTLIB jelzeteit konvertáló betűrendes mutató létrehozásán, azaz a jelzet mellé bevisszük annak fogalmi megfelelőjét is. Bár a tartalmi keresés ezekkel a fogalmakkal is elvégezhető, használatuk a jelzeténél sokkal gyorsabb és sokrétebb - ám a találatok között még mindig túl sok a „zaj”. A korszerű számítógépes megoldás egy új tárgyszórendszer kialakítása lenne.

Áttekintve a rekordátvétellel járó munkamozzanatokat (áttöltés, kiválasztás, kiegészítés, módosítás), egyértelmű ezek központi végrehajtása, hiszen itt ugyanolyan egységes adatkezelésnek kell megvalósulnia, amelyre már a cikk elején utaltam. Ugyanakkor az új tárgyszórendszer kialakításához -

amely egy egységes, felhasználóbarát tartalmi visszakereső rendszer alapjául szolgálhat -, mindenképpen hálózati és központi szakemberek kö-

zös gondolkodására és előkészítő munkájára van szükség.

Bánhegyi Gyuláné

EZ TÖRTÉNT...

Az észak-pesti régió tagkönyvtárainak vezetői **február 6-án** látogatást tettek a Fővárosi Oktatástechnológiai Központban. Megismerkedtek a FŐK szervezetével, legjellemzőbb tevékenységi területeivel. Érdekes tájékoztatást kaptak az intézmény interaktív tanulócsomagjairól, és gyakorlatban is kipróbáltak különféle tanulás-módszertani, helyesírási gyakorló és számítógépes oktató programokat. A programok könyvtári hasznosítását kipróbálandó, referenciapéldányokat kaptak a dokumentumokból.

Február 3-án a Pest Megyei Könyvtár rendezésében Szentendrén, a „Phare Közkönyvtári Fejlesztési Program kiterjesztése” címen nemzetközi tanácskozást szerveztek. A résztvevők több előadást meghallgattak, többek között: Nyílt Társadalmi Intézet (OSI) Soros segély a közkönyvtárak fejlesztésére (Melissa Hagemann); Egy fontos kezdeményezés a kelet- és közép-európai országok számára: ISTAR Európai Nyilvános Információs Hálózatok (Rob Davies), stb. Könyvtárunkat Papp István, Barczy Zsuzsa, Szabó Jánosné, Vargáné Vida Emília, Kovács Éva és Székely Ervinné képviselte.

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen rendezett - az MKE által támogatott - Internet tanfolyamon vett részt Pobori Ágnes és Szecsei Lászlóné.

Az új kelenvölgyi könyvtár megnyitására február 21-én került sor, a könyvtárat Bojta László önkormányzati képviselő adta át.

A Nemzetközi Nőklub (HWB) irodalmi szekciója a Központi Könyvtár Budapest Gyűjteményében tartotta találkozóját. Vendégük Ungvári Tamás volt, aki a mai magyar irodalomról tartott előadást számukra. A klub tagjai előzőleg részletes tájékoztatást kaptak a könyvtár „Fogadjon örökbe egy könyvet”, illetve „restauráltasson könyvet” akciójáról és kollektívan örökbe fogadtak egy könyvet.

Szabad György, az MDNP országgyűlési képviselője a Ballagi gyűjtemény 48-as röplapját, középiskolás lánya Eötvös József: A falu jegyzője c. művét fogadta örökbe.

Dr. Szolnoki Andrea főpolgármester helyettes asszony szintén örökbe fogadott, ő a rendszerváltás időszakát érintő magyar könyvtermésből válogatott: Esterházy Péter: Egy kék haris, és Tózsér Árpád: Pozsonyi páholy című köteteivel. Leánya pedig Morris, Desmond: Miért csinálja...? a ló és Lorenz, Konrad: A gondolat ösvényein című könyveket választotta.

Könyvtárunkat 1997. január 28-án az International Women's Club Foundation of Budapest 40 tagja kereste fel két csoportban elsősorban azért, hogy megtekintsék a Wenckheim-palotát, s benyomásokat szerezzenek állományunkról és szolgáltatásainkról. A klub főként a Budapesten szolgálatot teljesítő külföldi diplomaták hozzátartozóiból áll. A társaság egyúttal örökbe fogadta három, nemzetközi kérdésekkel foglalkozó referensz könyvünket.

február és március havi programjai

Február 25-én 17 órakor

FORGÁCH ANNAMÁRIA

nonfiguratív festőművész kiállításának megnyitója. Ezt követően olyan verseket hallhatnak a XX. század fróitól, melyeket festmények, grafikák ihlettek. Szerkeszti: Okányi Kiss Ferenc.

A kiállítás március végéig megtekinthető a könyvtár emeleti galériájában.

Március 11-én 17 órától

OKÁNYI KISS FERENC és GOMOLA GYÖRGY

- akik közel két évtizede munkálkodnak a kerület művészeti életéért - szerzői estje, 1996-ban megjelent könyveik bemutatásával.

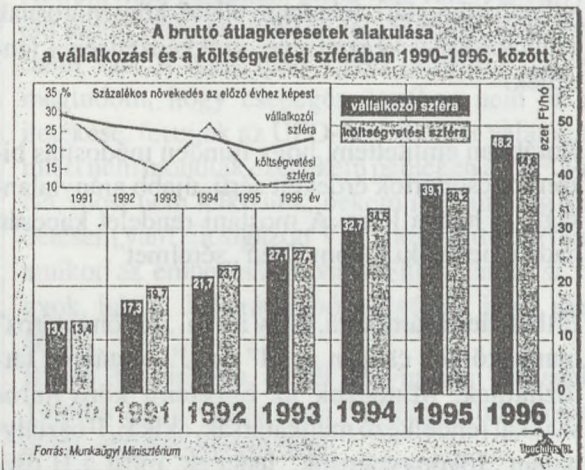
A KÖZALKALMAZOTTI ÁTSOROLÁSRÓL - MUNKA KÖZBEN

Február első napjaiban látott napvilágot a művelődési és közoktatási miniszter 2/1997. (I. 31.) MKM rendelete az egyes kulturális közalkalmazotti munkakörök kitöltéséhez szükséges képesítési és egyéb feltételekről. A rendelet elnevezéséből látszik, hogy többféle kérdésben is hoz újat, de a közvéleményt kétségtelenül a mellékletben közölt új munkaköri és képesítési követelmények foglalkoztatják, melyek alapján február 1-i hatállyal át kell sorolni a közalkalmazottakat.

Emlékszünk még az 1993. év elején - ugyancsak rohamban - végrehajtott eredeti besorolásokra; a hozzá kapcsolódó reklamációk, jogorvoslatok, perek lecsengéséhez legalább egy év kellett. Az eredetileg A, B, C, D, E, F osztályokra tagolódó hierarchia hamarosan B-B finomítást kapott, majd 1996-ban egy G osztállyal bővült. 1997-re már 10 osztályt állapít meg a törvény, A-tól J-ig, ezzel kétségtelenül egy differenciáltabb, kiegyensúlyozottabb nomenklaturát teremtve meg.

Minden módosítás az előzőleg méltánytalanul hátrányba kerülő csoportoknak igyekezett „igazságot szolgáltatni”, ezzel azonban megint más csoportokat hozott hátrányos helyzetbe. És ez egy örökös, soha véget nem érő folyamat...

Az új munkaköri besorolási rendeletnek hangsúlyozottan - még a korábinál is nyomatékosabban - a munkakörök besorolása az alapja.

A munkakör, az elvégzendő feladat egy bizonyos iskolai végzettségi és szakképzettségi szintet követel meg, ehhez képest másodlagos kérdés, hogy az illető közalkalmazott, aki az adott munkakört betölti, milyen végzettségekkel rendelkezik. Történetesen lehet több is, kevesebb is a végzettsége: utóbbi esetben kötelezni lehet a hiány pótlására, ha azonban „túlképzett”, sajnos, nem biztos, hogy honorálni tudjuk. (Talán jobban mozgásba jön a könyvtáros társadalom, s a megfelelő helyre áramlanak a megfelelő emberek.)

A könyvtárosi munkaköröket megfogalmazó MKM rendelet e pillanatban nem teljesen adekvát tipikus könyvtári végzettségekkel. Egy kicsit inkább a jövőnek készült, hiszen olyan szakképzési-

képesítési modellt részesít előnyben, amely ma még a könyvtárosképzés és szakképzés területén alig vagy egyáltalán nem működik. (Mint tudjuk, a 17/1990. rendelet hatályon kívül helyezése óta nincs munkaköri szakképzés, mint amilyen a tájékoztató-, zenei-, gyermek-, informatikus stb. könyvtáros képzés volt.) A jövő útja biztos, hogy ez: a szakma presztízse, a szakmai szintentartás ill. lépéstartás megkívánja, hogy az alapképzettség megszerzése után szakosító vizsgákat kelljen tenni, posztgraduális képzési formákba lehessen bekapcsolni. Ám ez ma még csak terv, elképzelés, messze nem gyakorlat.

A könyvtári munkakörök ill. a szükséges végzettségek megfogalmazása a rendeletben olykor kissé körülményesnek, túlbonyolítottnak tűnik, elég nehéz az értelmezésük. Korábban olyan tervezetek is kerültek forgalomba, melyek egyszerűbben, világosabban fogalmaztak, csak hogy ezekben valószínűleg nem fér bele minden és mindenki. Sajnos, itt üt vissza az a kuszaság, ami az utóbbi két évtizedben a könyvtáros képzésben (iskolarendszerű és nem-iskolarendszerű) kialakult. Manapság, azt hiszem a legkritikább eset, hogy két, azonos szintű, jellegű könyvtári feladatot ellátó könyvtárosnak azonos iskolai végzettsége, szakképzettségei lennének.

Korábban említettem, hogy minden módosítás bizonyos csoportok érdekeit sérti, újabb aránytalanságokat hozva létre. A mostani rendelet kapcsán hadd emeljek ki három ilyen „sérelemt”.

Érthetetlen számomra, hogy az ún. „főkönyvtáros” munkakörhöz csupán az „I” és „J” osztályok tartozhatnak. Mindazok az egyetemi könyvtáros szakkal rendelkező munkatársak, akik E, F osztályukban „főkönyvtárosok” lehetnek, most a H osztályba kerülve „visszaminősülnek könyvtárossá”. Annál is érthetlenebb ez a döntés, mivel két rokonszakmában sem így van: a „főlevéltáros” és a „főmúzeológus” munkakörhöz H, I és J osztályok tartoznak.

Felsőfokú szakképesítésként, „szakosító vizsgaként” a rövid életű 17/1990. rendelet alapján szerzett képesítéseket lehet figyelembe venni. Ugyanakkor mindannyian tudjuk, hogy az ezt megelőző évtizedben, legalább 1979 és 1990 között igen magas színvonalú, egy-, sőt kétéves tanfolyamok (záróvizsgálóval, oklevéllel) zajlottak a KMK-ban, melyeknek elvégzése felért az 1990-94. között letett - esetleg teljesen egyéni felkészülésen alapuló - szakvizsgák értékével.

Harmadszor néhány szó az oly sok indulatot és sikert kiváltó asszisztens képzésről. Noha kétségtelen, hogy a 17/1990. rendelet „középfokú” képzésnek jelölte meg, az 1993-as ... MKM rendelet az asszisztens végzettséget mégis „C” osztályba sorolta, a „felső osztályok” közé, és segédkönyvtárosi, valamint asszisztens elnevezést is engedett a munkakörnek. Most egy osztályba (D-be) kerül az „új” egy éves asszisztens (ill. a régi 10 hónapos, vagy 200 órás könyvtárkezelő - tetszés szerint) képzéssel, s így az elnevezés sem lehet többé segédkönyvtáros. A három év, a szakdolgozat, a záróvizsga együttesen kap plusz 5% elismerést.

Ezeknek az általam méltánytalanak nevezett jelenségeknek a korrekcióját az intézmény részéről kezdeményezzük az MKM-ben.

Szóljunk valamit a változások anyagi háttéréről is. A közalkalmazotti „alaptörvény” és a hozzá kapcsolódó kormány- és miniszteri rendeletek megismerését szolgáló felkészítő előadáson az összes szakember hangsúlyozta, hogy **nem a közalkalmazotti bérrendszer a célja** a változtatásnak, hanem a nomenklatúra tökéletesítése, s ez, történetesen, mintegy 17%-os intézményi átlagbérnövekedésből oldható meg, „ennyibe kerül” az átsorolás. A 17%-ból egyébként a Fővárosi Önkormányzat 13%-ot biztosít számunkra, a **többit** - no meg a **többiek** bércorrekcióját - oldjuk meg magunk.

Nos, az eddig elsorolt nehézségeken túl már csak az az „apróság” nehezíti a munkát, hogy a munkaügyi számítógépes program még nem „tudja” az új besorolási elveket, Zorkóczy Antóniának tehát egyenként kell minden dolgozó besorolását a géppel elfogadtatni, s 700-nál többen vagyunk. Mindenesetre nagyobb az esélye, hogy a rendelkezésre álló csekély időben a többszörös ellenőrzés mellett is becsúszhatnak hibák. Munkánkat nagyban nehezíti, hogy az utóbbi években megszerzett oklevelet ill. másolatokat kollégáink nagyrészt „elfelejtették” beadni, s így emlékeink alapján vagy időigényes nyomozással próbáljuk rekonstruálni a végzett- ségeket.

Az átsorolt béreket a márciusi kifizetésekor minden érintett megkapja, aztán majd jöhetnek a reklamációk...!

Bartos Éva

1.

Szerda délután. Év elejei nagy roham tetézve az év végi zárás „már csak egyel nem stimmelünk” históriájával. A telefon csöng kitartóan, türelmesen. Valaki röptében felkapja.

- A főigazgató, veled akar beszélni! - adrenalin szintem az egekben, szívem a torkomban. Istenem, Istenem, kinek nem jutott már megint a legújabb „Danielle Stelle”?

Mint kiderült, pánikra semmi ok: csak konzultáltunk. Azért ez se semmi! Szakmai kérdésben, velem!! Hát igen. Mit tesz a tizennyolc éves szabóervines múlt. ELTÉ-s, KLTÉ-s diploma! Mit tagadjam, jól esik a kérdésben rejelő, feltételezett hozzáértésem elismerése. Még ha a kérdés annyi csak:

- Mondja, Ágnes, maga mennyiért kölcsönzi a videokazettát csütörtöktől hétfőig?

2.

Mottó: Ha a hőmérséklet mínusz tíz alá száll, biztos kilyukad egy radiátor.

S lón! Murphy bácsi megfigyelései helytállóak. A három napos ünnepek is igen inspirálólag hatnak a radiátorok lelkivilágára. Ha pedig a háromnapos ünnep alatt van mínusz tíz fok, akkor egészen biztosan bekövetkezik a várható esemény. Fel se dúltam magam, oly kiszámíthatóak a világegyetem összefüggései: tócsa van, nem is csekély, fűtés meg nincs.

No nem baj, a fűtést - társadalmi munkában - most is újra indítjuk, a lyuk ellen meg majd csak kitalál valamit a hozzáértő, hiszen van már nekünk - ó, minő öröm! - XXI. századi színvonalon álló szolgáltatóházunk! Az akkurátus kis útmutatónak megfelelően először a hibafeltevőt hívom. Hiába. No, most jön a TMK vezetője. Nem jön. Se baj. Van nekünk gyorsszolgálati telefonszámunk is, ott biztos elérek valakit. Hát, számunk az van, csak hívási jogosultságunk nincs a 06-hoz.

Ó, én balga! Ilyen piszlicsáré ügyel leszek kénytelen a régiót zaklatni. De aki egyszer lyukat akar tömteni, az ne restelkedjen! A régióban sincs senki. Mert, hogy a lényegét el ne felejtsem, december 27-e volt, péntek, s mindenki megérdemelt szabadságát töltötte. Csak mi, a végek harcosai álltuk a rohamot, Erzsébetváros szívében, egy csöpögő radiátor levébe fúlva.

Na ne, most már igazán nem hagyhatom magam! Várakozástelin köröznek köröttem kollégáim. Lá-

basokat próbálgatnak a radiátor alá: vajh, melyik lesz igazi? Még szerencse, hogy mi ilyen evős népek vagyunk, így választék az akad, ötlet is. Azt ugyan nem tudom, hogy most mi az UFO szerepköre, de barátságból tán felhívják nekünk 06-tal a gyorsszolgálatot. És lássatok csodát! Felveszik. Ugyan csak annyit mond egy üde női hang, hogy „Halló” - örök rejtély marad számomra, hogy miért gondolja minden új titkárnő azt, hogy azonosításához már a „Halló”-ja is elegendő - de most nem népnevelek, nekem most küldetésem van. Megkérem. Megígérem. Lelkem kisimul, nem éltem hiába.

Kinyitunk. Roham indul. Már egész elfelejteném a csepegőt, ha kolléganőm időről időre méretes, vízzel teli lábasunkkal át nem vonulna a színen. Nem csigázom tovább a kedélyeket, ahogy az várható volt: szolgáltatóházunk már van, csak épp nincs, aki szolgáltatna.

Hétfőn, mint pénteken: tócsa van, fűtés nincs. Akció indul: fűtés be, telefon fel. Már elsőre szerencsém van. A halló után - lásd fentebb - rögvest megtudom, hogy csepegés ügyében nem ők az illetékesek, forduljak az UFO-hoz. Ez már valami, de miért nem mondták ezt nekem pénteken az UFO-n? Na, most nem lelkizünk, nekem még mindig küldetésem van! Elcsigázott V. J.: hogy tartozna ránk, amikor az ember náluk van? Ehhez én kicsi vagyok, hát V. J. barátságból megígéri, hogy majd átszól.

Biztos meg is tette, de fél négyig nem jött senki. Telefon fel, a válasz nem publikus, abban maradunk, majd én hívom őket.

A hibafeltevő lerázna, de én makacs vagyok, hát átpasszol a főnökének. Szegényt szóhoz jutni se hagyom, rögvest nyakába zúdítom kanosszajárássom hiteles történetét. Mire a végére érek, megtörtén közli, hogy azonnal küld valakit.

Az már csak hab a tortán, hogy a ráfújásos tömítés mit sem ér, ahogy azt a szakember előre megmondta, s azóta radiátorunk estére kis lufit növeszt magán, így a víz rendületlenül csepeg. Igaz, a lábosból már nem folyik ki reggelre, s mai világunkban azért ez is eredmény.

Bár - az igazat megvallva - mi még mindig jobban jártunk, mint azok a sorstársaink, akiknél a fűtés korszerűsítése címen jól működő rendszereket tettek alig használhatóvá: fáznak a kollégák.

Mi legalább tudjuk, hogy elhasználódott radiátorainkat a tatarozáskor ki kellett volna cserélni, s ez kizárólag a szép emlékének nem mondható R. B.-n múlott, no meg spóroláson. Bár, ha jól meggondo-

lom, vacogással, idegeskedéssel, telefonálással, benzinköltséggel, munkabérrel mi már letudtuk a 12 radiátor árát.

Fügediné Csóri Ágnes

Kedves Játosztársaink!

Szívből reméljük, hogy tél eleji játékunk okozott akkora szellemi izgalmat, hogy a folytatásban is részt fogtok venni!

Az előző rejtvény megfejtőinek névsorát - saját kérésükre - nem közöljük, de szeretnénk hinni, hogy az alant következő párosító sem fog majd ki rajtuk!

Azoknak, akik előző próbálkozásukkor csak a szöveg megfejtéséig jutottak el, ezúton közöljük, hogy az idézet Tóth Árpád: Levél c. versének néhány versszaka volt.

1. Kövér Berta
2. Karacs Ferenc
3. Cecil Rhodes
4. 1942. jún. 3-6.
5. 1698. Róma - 1782. Bécs
6. Pelso
7. Szent Lajos Király
8. Elemi részecskék
9. Lapis lazuli
10. Dwight Filley Davis
11. Botany Bay
12. Fasces
13. Szabadkőművesek
14. Raguza
15. Orleans
16. Clerihew
17. Jan Vermeer
18. Memel
19. Heidelbergi káté
20. Chemoton-elmélet
21. Karaj
22. Tanár úrnak szeretettel
23. Kocsis Irma
24. Vatnajökull
25. Osszián
26. Altamira
27. Der blaue Reiter
28. Predesztináció
29. Iboga
30. Kóbor Kutya Kávéház
31. Pere-Lachaise
32. Greenpeace

William Burroughs	/NÉK/
Dubrovnik	/NG,/
Kandinszkij	/BÁR/
Mindway-szigetek	/VOL/
Bors	/EDÚ/
Zimbabwe	/SAK/
Hága	/VÁG/
Guyon Richárd	/NEM/
Balaton	/ÉNEM/
Metastasio	/NÉK/
Durkó Zsolt	/ÁN,/
Obi	/ONG."/
Béta-bomlás	/ZA,/
A megbilincseltek	/EHÚ/
Van Meegeren	/KEL/
Sarah Bernhardt	/EDÚ/
MacPherson	/NDV/
Jules Rimet	/ZAB/
Isadora Duncan	/SNI/
Karmonádli	/GYB/
Tahiti	/YCS/
Portugália	/MEL/
Fegyencek	/ADO/
Jeszenyin	/NCS/
Jeromos kolostor	/EM,/
Futószalag	/ZA,/
Limerick	/NEM/
Törköly	/CSA/
Kwart	/BÁR/
Newton	/ONC/
Rebellis reklám	/BAD/
Ultramarinkék	/KIS/

33. Aranygyapjú	Cannes	/SZA/
34. Branyiszkó	1952. Helsinki	/,KI/
35. Estoril	Tiebreak	/ÚZA/
36. Nicola Amati	Esterházy Pál	/MED/
37. Leonardo	Metszővas	/ÁRC/
38. Capablanca	Pápa	/RKÁ/
39. Mihail Fokin	Zweigelt	/ZZA/
40. Singer	Vigdis Finnbogadóttir	/,MO/
41. Duna-kör	Library of Congress, Washington	/KÉN/
42. Jesse fája	Anna Ahmatova	/ÉN/M/
43. Mánuel-stílus	Sztálin	/HOG/
44. Azulejo	Retyezát	/LNÉ/
45. Earl of Pembroke	Benedek Marcell	/APO/
46. Gruppe 47	Condor-légió	/KVO/
47. Magyar Műhely	Argo	/KIT/
48. Henry Ford	Krucsay oltár	/YAS/
49. Koba	Jeanne d' Arc	/SKI/
50. Busmanok	Krupp Művek	/Ó,B/
51. Meszely	Kálvinizmus	/VOL/
52. Seprő	Tipográfiai költészet	/HÚZ/
53. Picasso	Moyu Mogu	/SAP/
54. Grand Canyon	Lictor	/NCS/
55. Neksei Biblia	Klaipéda	/LFA/
56. Nádor	Amboise	/AGO/
57. Deuce	Cremona	/TÖR/
58. Coubertin	Gánti Tibor	/THO/
59. A szél	Nimzoindiai védelem	/ND,/
60. X-generáció	Globális felmelegedés	/ZA,/
61. Wordsworth	Özönvíz után	/ÓBE/
62. Wok	McLaren	/GYÖ/
63. Tempura	Zsírfarúság	/X:’/

Ismételten jó játékot kívánnak Krisztinaváros könyvtárosai!

SZEMÉLYI HÍREK

Új munkatárs

Klinda Zoltán rendszerfejlesztő, Számítógépesítési osztály.

Kilépő

Gerő Péter osztályvezető, Számítógépesítési osztály.

Újszülöttek

Mogyorós Károlynak (Nyomda) Bálint, Károly nevű kislánya, Sinka Andrásnéknak (Kötészet) Andrea nevű kislánya született.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk!

IN MEMORIAM

Pataki Ferenc

1928 - 1997

A tegnapi és a tegnapelőtti nem lehet érzelem és indulat nélkül visszatekinteni. Nincsen távlat, csak friss fájdalom és megbolygatott emlékezet.

Pataki Ferenc több mint harminc esztendeig meghatározó személyisége volt a könyvtárnak. 1949-ben állt be a munkába, együtt a tucatszáz tízforintos gyakornokokkal. Mi többnyire úrigyerekek voltunk, papi, tanári, tanítói, köztisztviselői családokból, örültünk, hogy keresethez juthattunk a véglegesítés szerény reményével. Ferit a fényes szellők hozták: kunsági parasztyerek, népi kollégista, Lenin egyetemi hallgató, angyalföldi lakos, édesapja 19-es direktóriumi tag, - ő az eszményi káder.

Rövid idő alatt kiderült, hogy szülőföldjéről a nagykunsági „pógárok” már-már arisztokratikus igényességét hozta magával, ételre, italra, ruházatra, tisztaságra, emberi kapcsolatok megválogatására és a mindennapi becsületességre, a népi kollégiumból a tudásvágyat, az egyetemről a józan ész kritikáját, Angyalföldről a munkások, szüleitől a parasztok világának ismeretét. A kor ideológiájának lényege, a dogmatizmus távol állott tőle. Kiváló képességei és adottságai mellett emberi gyengeségei is voltak: hiányzott belőle a hatalom és a karrier vágya és akarata.

Nem kerülhette el, hogy makulátlan káderként párttitkárrá ne válasszák. Működése idején, - az 1950-es évek első felében - a Szabó Ervin Könyvtár volt a művelődési intézmény, ahol nem lepleztek le klerikálisokat, trockistákat, revizionistákat, fellazítókat, szabotőröket, - tanú vagyok rá, hogy a kérdőívek vagy negatív válasszal mentek vissza, vagy a papírkosárba kerültek. A kutató olvasók a tájékoztatóban Pataki Ferenctől és munkatársaitól megkapták azokat a „védett” és „fokozottan védett” régi műveket, amelyeket más könyvtárak megtagadtak. Nagyrészt Ferenc érdeme, hogy könyvtárunk egy acsarkodó világban humanista légkörű intézmény maradt, baráti közösséggel és a szuverén gondolkodás tiszteletével.

Feri könyv- és múlttisztelő igazi könyvtáros lett. A 60-70-es években - immár politikai funkció nélkül -, a propaganda majd a bibliográfiai osztály vezetője. Hagyott mindenkit kibontakozni - nagy vezetői erény -, segítette és támogatta az ötletek megvalósítását, lett legyen az kiállítás, ajánló bibliográfia, feltáró katalógus. Kedvence az országos értékű Eseménynaptár volt, amelyet személyesen szerkesztett. Egyik szülőapja volt Híradónknak.

A magánéletben kedves barát, sporttárs, útitárs, a társaságban figyelő, ritkán megszólaló, de akkor mindig a lényegre érintő partner.

Nyugdíjba vonulása után, úgy tűnik holtterbe került, mint annyi más közéleti ember. Hiányzott neki a közösség, az emberi kapcsolatok, az információ. Mindennapjait családi halálesetek, betegségek nyomasztották. Befelé fordult, megközelíthetetlen világba. Szeretettel állott mellette felesége, Éva, szintén könyvtárunk nyugdíjasa, akinek gyászában most együtt osztozunk.

Pataki Ferenc halálával könyvtárunk élő története lett jóval szegényebb.

M. M.

Pobori Ágnes felelős szerkesztő
Gujgiczner Imréné, Havas Katalin,
Hucskóné Kovács Mária, Kapuvári Zsuzsa,
Szatmári Istvánné, Szecsei Lászlóné
Vargáné Vida Emília

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta
Ara: 10.- Ft-
Előfizetési díj egy ére 120.-Ft
Készült a FSZEK sokszorosítójában
Táskaszám: 9788
Eng. szám: III/UHB/30/1981
ISSN 0139-1914

Hibás szám

ISSN 0139-1914